

## ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВОСТТА ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ – РЕГУЛАЦИИ И ПРОБЛЕМИ

Снежана Башева<sup>1</sup>, Румяна Пожаревска<sup>2</sup>  
*e-mail: snejanabacheva@hotmail.com*  
*e-mail: r\_pojarevska@unwe.bg*

### Резюме

*През последните години усилията на правителствата и институциите са насочени към създаване на икономика, която е от полза за хората и околната среда. Същевременно предприятията са изложени пряко или чрез трети страни като доставчици и клиенти на значителен риск от изменението на климата. Инвеститорите, за да оценят как свързаните с климата рискове и възможности оказват влияние върху финансовото състояние на предприятията, в това число върху техните бъдещи парични потоци и тяхната стойност, се нуждаят от последователна, пълна, сравнима и проверима информация. Последното поражда необходимостта от създаване на регулаторна рамка, която да определи изискванията за идентифициране, измерване и разкриване на рисковете и възможностите на предприятията. Пред счетоводителите и одиторите се откриват нови предизвикателства, свързани с подходящо оповестяване на тези въпроси.*

*В статията се поставя за цел да се направи анализ на процесите, свързани с регулиране и докладване на информация от предприятията по въпросите за климата и устойчивостта. Ето защо са поставени следните задачи: да се очертае ролята на институциите на европейско и глобално ниво за създаване на стандарти за устойчивост; да се изведат препоръките за оповестяване към предприятията; да се дефинират особеностите на стандартизацията и нейното отражение върху финансовите отчети и развитието на счетоводната професия в бъдеще.*

**Ключови думи:** устойчивост, стандарти за устойчивост, съвет за международни стандарти за устойчивост

**JEL:** M40, M41

### Увод

През 2015 г. се подписва Парижкото споразумение<sup>3</sup>, което по своята същност е правно обвързващ международен договор относно изменението на климата. То е ключов документ с огромно значение за устойчивото развитие,

<sup>1</sup> Професор, доктор, катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС

<sup>2</sup> Професор, доктор, катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС

<sup>3</sup> Парижкото споразумение е одобрено от ЕС на 5 октомври 2016 г., ОВ L 282, 19.10.2016 г.

чиято цел е да ограничи глобалното затопляне. С Парижкото споразумение държавите създават Разширена рамка за прозрачност (ETF). Съгласно която, считано от 2024 г., държавите ще докладват за предприетите действия и за напредъка в смекчаване на изменението на климата, мерки за адаптиране и за предоставената или мерки за получена подкрепа. Предвиждат се и международни процедури за преглед на представените доклади.

До 2020 г. държавите трябваше да представят своите планове за действия в областта на климата, в това число намаляване на емисиите си на парникови газове, известни като национално определени приноси (NDC). За да се очертаят по-добре усилията за постигане на дългосрочната цел, Парижкото споразумение покани страните да формулират и представят до 2020 г. дългосрочни стратегии за развитие при ниски емисии на парникови газове (LT-LEDS).

Година след подписването на Парижкото споразумение, ЕК сформира експертна група по финансирането за устойчиво развитие, която в началото на 2018 г. публикува доклад, съдържащ стратегия на ЕС за финансиране. Главната цел, застъпена в доклада, е укрепването на финансовата стабилност чрез включване на екологични, социални и управленски фактори в процеса на вземане на инвестиционни решения. Разработен е План за действие, в който се акцентира на управлението на финансовите рискове, произтичащи от изменението на климата, и насърчаването на прозрачността във финансовата и икономическата дейност.

През юни 2020 г. е публикуван Регламент (ЕС) 2020/852 за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции. Регламент (ЕС) 2020/852 определя европейска класификационна система (таксономия) за устойчиви от екологична гледна точка икономически дейности, с цел увеличаване на устойчивите инвестиции и формиране на общ език за екологичните дейности. Следователно от предприятията вече ще се изисква да оповестяват определени показатели за степента, в която техните дейности са екологично устойчиви. Таксономията на ЕС се възприема като надежден научнообоснован инструмент за постигане на прозрачност за дружествата и инвеститорите чрез въвеждане на ясни критерии за резултатите с оглед установяване на икономическите дейности със съществен принос за постигане на целите на Зеления пакт (Башикаров, 2022, с. 4).

Регламент (ЕС) 2020/852 определя шест екологични *цели*: смекчаване на изменението на климата; процес на стабилизиране на средната глобална температура под 2°C до 2050 г. и полагане на усилия за ограничаването ѝ до 1,5°; адаптиране към изменението на климата; устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси; преход към кръгова икономика;

предотвратяване и контрол на замърсяването, както и опазване и възстановяване на биоразнообразието и екосистемите (European Commission, 2023a).

През 2021 г. Европейската комисия публикува предложение за Директива за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD), в която се съдържат определени правила за оповестяване на информацията, свързана с въпроси за устойчивостта. Основната причина, която налага промяната, са ограничената съпоставимост и надеждността на информацията за устойчивост, която се оповестява до момента и наличието на асиметрия между информационните потребности на заинтересованите лица и представената информация. Законодателството на ЕС изисква предприятията, от една страна, да разкриват информация за това, което виждат като *рискове и възможности*, произтичащи от социални и екологични проблеми, и от друга, да показват *въздействието* на дейностите им върху околната среда и техните плановете за намаляване на това въздействие в бъдеще. Тази информация ще се ползва от инвеститорите и всички заинтересовани страни, за да се оценят устойчивостта на предприятията като част от европейската зелена сделка и ще им се помогне да насочат финансовите ресурси към дейности, щадящи околната среда.

Директивата (ЕС) 2022/2464 за отчитане на корпоративната устойчивост<sup>4</sup> влиза в сила на 5 януари 2023 г. и очертава задължението на предприятията да ползват стандарти на ЕС за докладване, за да изпълнят законовото си задължение за отчитане на устойчивостта.

По-конкретно (в §2, чл. 19а) – в доклада за дейността следва да бъде оповестена информация за: описание на бизнес модела и стратегията на предприятието; описание на обвързаните със срокове цели, свързани с въпросите на устойчивостта, определени от предприятието; описание на ролята на административните, управителните и надзорните органи във връзка с въпросите на устойчивостта, както и на техните експертни познания и умения; описание на политиките на предприятието във връзка с въпросите на устойчивостта; информация относно съществуването на схеми за стимулиране, свързани с въпросите на устойчивостта, предлагани на членовете на административните, управителните и надзорните органи; описание на процеса на извършената от предприятието надлежна проверка във връзка с въпросите на устойчивостта, на основните действителни или потенциални неблагоприятни въздействия, свързани със собствените дейности на предприятието и с неговата верига за създаване на стойност и предприятиите от предприятието действия и с резултата от тези действия за предо-

---

<sup>4</sup> Директивата се приема с цел да се подобри докладването за устойчивостта при възможно най-ниски разходи и максимално да се използва потенциалът на европейския единен пазар в прехода към икономика, съответстваща на целите за устойчиво развитие.

твратяване, смекчаване, коригиране или прекратяване на действителни или потенциални неблагоприятни въздействия; описание на основните рискове за предприятието, свързани с въпросите на устойчивостта, включително с описанието на основните зависимости на предприятието от тези въпроси и как предприятието управлява рисковете; показатели, имащи отношение към оповестяване на определена информация. Допуска се и ограничено оповестяване на въпросите за устойчивост за определени малки и средни предприятия.

Директивата разширява кръга от предприятия, които ще докладват и изисква осигуряване на информация за устойчивост. Тя ще се прилага за всички големи предприятия от ЕС, т.е. за дружествата от ЕС (включително дъщерните дружества в ЕС на дружества майки извън ЕС), които надхвърлят поне два от следните критерии:

- 1) повече от 250 служители;
- 2) оборот над 40 милиона евро;
- 3) общи активи от 20 милиона евро.

CSRD ще се прилага и за компании с ценни книжа, регистрирани на регулиран от ЕС пазар, независимо дали емитентът е установен в ЕС или в държава извън ЕС. Това включва регистрирани малки и средни предприятия (МСП), с изключение на някои регистрирани микропредприятия. За регистрираните на борсата малки и средни предприятия се предвижда пропорционален режим на отчитане.

За финансови години, започващи на или след 1 януари 2024 г., CSRD ще се прилага за компании, които вече са обект на действащата Директива относно оповестяването на нефинансова информация (NFRD)<sup>5</sup>, като първият отчет се очаква да бъде изготвен през 2025 г.

Големите компании, които понастоящем не са обект на Директивата относно оповестяването на нефинансова информация (NFRD), ще трябва да прилагат Директивата за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD) от финансовите години, започващи на или след 1 януари 2025 г., и следователно да докладват през 2026 г. по данни от 2025 г. За финансови години, започващи на или след 1 януари 2026 г., Директивата за отчитане на кор-

---

<sup>5</sup> Директивата NFRD изисква предприятията да предоставят преглед на техния бизнес модел, политики, резултати, основни рискове и ключови показатели за резултата от дейността, включително по въпроси, свързани с: околната среда; служителите и социалните въпроси; зачитането на правата на човека; борбата с корупцията и подкупите. Директивата за първи път въвежда тезата за „двойна същественост“, т.е. перспектива „отвън – навътре“ и „отвътре – навън“ (Directive 2014/95/EU). До приемането на CSRD Директивата заедно с Регламента за оповестяване на устойчиво финансиране (SFDR) и на Регламента за таксономия съдържат основните изисквания за отчитане на устойчивостта.

поративната устойчивост (CSRD) ще бъде въведена за малките и средните предприятия (МСП), които са регистрирани на регулираните пазари.

Важна характеристика на Директивата за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD) е възприетата концепция за *двойната същественост*, което означава, че компаниите са задължени да докладват както за въздействието им върху хората и околната среда, така и за начина, по който социалните и екологичните проблеми създават финансови рискове и възможности за тях (§29 на CSRD (Директива (ЕС) 2022/2464)). Двойната същественост включва: същественост на въздействието – идентифициране на съществените за предприятието екологични рискове чрез оценка на дейностите му и веригата на стойност и финансова същественост – определяне на финансово съществените за предприятието екологични въпроси, чрез парични и непарични, количествени и качествени данни, които могат да се отразят върху стойността на предприятието (Башикаров, 2022, с. 6).

Европейската консултативна група за финансова отчетност (EFRAG)<sup>6</sup> трябва да разработи Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (ESRS) като допълнение към Директивата за отчитане на корпоративната устойчивост. Европейските стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта ще се прилагат от компаниите, които са задължени от Директивата да оповестяват определена информация за устойчивост. Ползването на общи стандарти ще даде възможност за оповестяване на сравнима и надеждна информация за устойчивостта в целия ЕС. Целта е да се създаде култура за една по-голяма публична отчетност. По проекта ESRS обхващат дванадесет проекта на стандарти, два от които покриват общите изисквания, а останалите се фокусират върху конкретни въпроси на ESG – фигура 1 (Консехо ЕООД, 2023). За да се определи коя информация предприятията следва да разкриват концептуално, в тях ще се използва концепцията за „двойна същественост“.

В края на месец юли 2023 г. Комисията по разработване на стандарти<sup>7</sup> приема Европейски стандарти за докладване за отчитане във връзка с устойчивостта, които се разглеждат като важен инструмент за устойчиво финан-

---

<sup>6</sup> EFRAG е сдружение с нестопанска цел, учредено съгласно белгийското право, което обслужва обществен интерес, като предоставя консултации на Комисията относно приемането на международните стандарти за финансово отчитане (§39 на CSRD).

<sup>7</sup> Стандартите, приети от ESRS, се основават на технически съвети (проекти на стандарти) от EFRAG. Като независим консултативен орган EFRAG представя своите проекти на стандарти през м. ноември 2022 г., след което се провежда обществена консултация. В хода на консултациите са направени промени в първоначалните проекти с оглед намаляване на административните тежести. В обществената дискусия участват: Европейският орган за ценни книжа и пазари, Европейският банков орган, Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване,

сиране. Основната **цел** на тези стандарти е да предоставят на инвеститорите нужната информация, за да разбере въздействието върху устойчивостта на компаниите, в които се инвестира. Стандартите се разработват с участието на инвеститори, компании, одитори, представители на академичните среди и са обособени в две групи: междусекторни и секторно специфични.



Източник: Консехо ЕООД (2023).

**Фигура 1:** Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (ESRS)

В стандарт 1 „Общи изисквания“ (ESRS1) се съдържат основните принципи, които компаниите следва да прилагат при отчитането във връзка с устойчивостта. Конкретни изисквания<sup>8</sup> за оповестявания има в стандарт 2

Европейската агенция за околната среда, Европейската централна банка и др. EFRAG ще разработи технически насоки за прилагане на стандартите.

<sup>8</sup> Като допълнение към тях се прилагат и изискванията на стандарти за: околната среда (ESRS E1–E5) очертават изискванията за разкриване на информация за компаниите, свързана с изменението на климата, замърсяването, водните и морските ресурси, биоразнообразието и екосистемите, както и използването на ресурсите и кръговата икономика; социалните стандарти (ESRS S1–S4) осигуряват рамка за предприятията да докладват по теми, свързани с тяхната собствена работна сила, работниците в

„Общи оповестявания“ (ESRS2), който е задължителен за всички компании в обхвата на Директивата. В междусекторните стандарти се съдържат обособени тематични стандарти, които обхващат изисквания за оповестяване относно описание на процесите за идентифициране, оценка и управление на съществени въздействия, рискове и възможности, на показатели и цели.

Концепцията за същественост тук играе важна роля, доколкото предприятията са задължени да докладват само онази информация, която е „съществена“, т.е. материална за техния бизнес модел и дейност. Предприятията трябва сами да оценяват<sup>9</sup> коя информация е съществена и да гарантират, че нужната информация ще бъде оповестена. Те трябва да представят подробна обосновка, в случай че въпросите за изменението на климата няма да бъдат докладвани в съответствие със стандартите.

С оглед облекчаване на предприятията и намаляване на административната тежест се удължава периодът за подготовка и докладване на определени въпроси, засягащи биоразнообразието и социалната сфера, допуска се докладване само на „съществена“ информация и се увеличава броят на доброволните изисквания за докладване в стандартите. Дава се възможност на регистрираните на борсата на малките и средните предприятия (МСП) да докладват съгласно отделни пропорционални стандарти<sup>10</sup>, които ще бъдат по-малко изисквателни от приетия пълен набор стандарти (ESRS) и се допуска ограничаване на обема на информацията, която може да се докладва от тях, когато са част от веригите за създаване на стойност на по-големите компании.

На глобално ниво през последните години протичат подобни процеси, което е резултат от превръщането на факторите за устойчивост във важна част от вземането на инвестиционни решения. За да се ограничи неефективното управление на рисковете, свързани с климата, и за да се подпомогне инвеститорите да вземат по-информирани решения в международен аспект, през 2015 г. се създава Работна група за финансови оповестявания, свързани с климата (TCFD). Дейността ѝ се свежда до препоръки под формата на насоки за по-добро отчитане на финансовата информация, свързана с

---

техните вериги за стойност, общностите, засегнати от техните операции и потребителите и крайните потребители на техните продукти или услуги; стандарт за управление (ESRS G1) определя изисквания за разкриване на информация, които се стремят да подобрят разбирането на потребителите за стратегията и подхода на компанията, както и за процесите, процедурите и изпълнението във връзка с тяхното бизнес поведение.

<sup>9</sup> В момента EFRAG разработва проект на насоки за оценка на съществеността и за докладване по отношение на веригите на стойността.

<sup>10</sup> В момента EFRAG разработва проекти на такива стандарти, както и проекти на доброволни стандарти, които ще се прилагат от нерегистрирани на борсата МСП.

климата<sup>11</sup>. Те нямат задължителен характер, но в някои юрисдикции могат да станат задължителни. Препоръките са фокусирани около четири основни елемента: *управление*; *стратегия*; *управление на риска*; *показатели и цели*. В рамките на тези елементи са дадени единадесет препоръчителни оповестявания. По отношение на елемента *управление* предприятията задължително трябва да оповестяват управлението на организацията относно рисковете и възможностите, свързани с климата, в това число ролята на ръководството при оценката и управлението на рисковете, процесите чрез които то се информира за проблеми и как същите се наблюдават. По отношение на втория елемент *стратегия* предприятията следва да оповестят действителните и потенциалните въздействия на свързаните с климата рискове и възможности върху бизнеса, стратегията и финансовото планиране на организацията, в това число оповестяване на устойчивостта на стратегията, като се вземат предвид различни сценарии, свързани с климата. По отношение на третия елемент *управление на риска* предприятията следва да разкрият как идентифицират, оценяват и управляват рисковете, свързани с климата, в това число как те са интегрирани в цялостното управление на риска на организацията. Във връзка с четвъртия елемент *показатели и цели* предприятията следва да оповестят показателите и целите, използвани от тях за оценка и управление на съответните рискове и възможности, свързани с климата, когато тази информация е съществена.

През септември 2020 г. Международната федерация на счетоводителите призовава Фондацията по Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО – International Financial Reporting Standards Foundation) да разшири своите надзорни функции и да създаде Съвет за международни стандарти за устойчивост (ISSB)<sup>12</sup>, който да допълва работата на Съвета за междуна-

---

<sup>11</sup> За разлика от корпоративната социална отговорност, където акцентът е върху това как предприятията влияят върху климата или обществото, в насоките работната група (TCFD) изисква от тях да преценят въздействието на изменението на климата върху тяхната дейност. Работната група (TCFD) публикува два документа за насоки – Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures, (2017) и Task Force on Climate-related Financial Disclosures (2021).

<sup>12</sup> Процесът на създаване на Съвет за международни стандарти за устойчивост се предхожда от обединяването на Съвета по счетоводни стандарти за устойчивост (SASB) и Съвета по международно интегрирано отчитане (International Integrated Reporting Council) във Фондация по отчитане на стойност (Value Reporting Foundation) през 2021 г. На 31.01.2022 г. Съветът за стандарти за оповестяване на климата (CDSB) се консолидира във Фондация на МСФО. На 1 август 2022 г. Фондацията по отчитане на стойност (VRF) официално се обединява със Съвета по международни стандарти за финансово отчитане, който основава ISSB. Целта да се създадат глобални стандарти довежда и до консолидирането на редица съществуващи установители на стандарти, като например CDSB и VRF.



родни счетоводни стандарти. По този начин установяването на стандарти за устойчивост ще става на глобално ниво, което е в унисон с търсенето на глобални решения за прозрачни финансови оповестявания относно устойчивостта и предоставянето на висококачествена, проверима и глобално сравнима информация.

През ноември 2021 г. Фондацията по МСФО оповестява своето намерение да създаде ISSB с цел създаване на международни стандарти за устойчивост, които да задоволят информационните потребности на инвеститорите. Попечителите на Фондацията по МСФО обявяват формирането на Съвет за международни стандарти за устойчивост (ISSB) на 3 ноември 2021 г. на COP 26 Глазгоу, чиято основна роля е разработването на стандарти. Те ще създадат глобална основа за оповестяване на устойчивостта, фокусирана върху нуждите на инвеститорите и финансовите пазари. Съветът за международни стандарти за устойчивост получава подкрепа от G7, G20, Международната организация на комисиите по ценни книжа (IOSCO), Съвета за финансова стабилност и от други институции (IFRS, 2021).

Пред Съвета за международни стандарти за устойчивост (IFRS, 2023a) се поставят четири *основни* цели:

- разработване на стандарти за оповестяване на устойчивостта, включително на изисквания за оповестяване, които се отнасят до въздействието на предприятията върху въпросите за устойчивостта и вземането на инвестиционни решения;
- удовлетворяване нуждите на инвеститорите за оценка на риска;
- създаване на условия предприятията да предоставят изчерпателна информация за устойчивост на глобалните финансови пазари;
- улесняване на оперативната съвместимост за оповестяванията, които са специфични за дадена юрисдикция или са насочени към по-широки групи заинтересовани страни.

ISSB ще работи в тясно сътрудничество със Съвета по международни счетоводни стандарти (IASB) за постигане на пълна съвместимост между двата вида стандарти – международни стандарти за финансово отчитане (IFRS) и стандартите за оповестяване на устойчивост (ISSB), което ще става под наблюдението на попечителите. В тази връзка ще се разшири компетентността на Консултативния съвет по МСФО, който ще предоставя и стратегически съвети, свързани с устойчивостта на ISSB. Предвижда се и създаване на Консултативен комитет по устойчивост, който ще оказва технически съвети по въпросите за устойчивостта и ще включва представители на Международния валутен фонд, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, ООН, Световната банка и други членове от частни и неправителствени организации.

Работата на ISSB в началото се подпомага от Работната група за техническа готовност (TRWG), която включва представители на Съвета за стандарти за оповестяване на климата (CDSB)<sup>13</sup>, от Работната група за финансово оповестяване, свързано с климата (TCFD), от Съвета по международни счетоводни стандарти (IASB) и от Фондацията за отчитане на стойността (VRF). Целта на TRWG е да създаде база за приемственост между Съвета и другите организации, които са с опит в устойчивостта. Специфичната проблематика, върху която работят представителите на работната група, засяга въпроси за: общите изисквания за разкриване на финансова информация, свързана с устойчивостта; концептуалните насоки за стандартизиране; архитектурата на стандартите; стратегията за дигитализация и връзката между ISSB и IASB.

В края на 2021 г. TRWG разработва и предоставя на ISSB два документа по въпросите за оповестяванията, свързани с климата. Предложенията са разработени в отговор на исканията от лидерите на Г-20, Международната организация на комисиите по ценни книжа (IOSCO). Предложенията определят изисквания за разкриване на съществена информация за значителните рискове и възможности, свързани с устойчивостта на компанията, необходими на инвеститорите.

През март 2022 г. ISSB стартира консултация относно своите първи два предложени стандарта<sup>14</sup> – един за оповестяване (свързано с климата) и един за общо оповестяване (свързаните с устойчивостта, рискове и възможности, пред които компаниите са изправени в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план). Предложените стандарти формират единна глобална база от оповестявания, предназначени да отговорят на информационните нужди на инвеститорите при оценката на стойността на предприятието.

Предложените изисквания в проектите за представяне на общи оповестявания и оповестявания, свързани с климата, се основават на препоръките на Работната група за финансово оповестяване, свързано с климата (TCFD). Спазвайки тези препоръки, предприятията ще оповестяват информация за всички рискове и възможности, във връзка с устойчивостта, за които *разумно* може да се очаква да повлияят върху тяхното бъдещо развитие (SASB, 2023c).

---

<sup>13</sup> CDSB е създаден през 2007 г. като консорциум от бизнес, екологични и социални неправителствени организации, за да разработва рамка за отчитане, която да определя подхода за докладване на екологична и социална информация и техническите насоки относно оповестяването на климат, вода и биоразнообразие. С консолидирането му към Фондацията по МСФО той престава да съществува.

<sup>14</sup> МСФО S1 Общи изисквания за оповестяване на финансова информация, свързана с устойчивостта (проект на МСФО S1) и МСФО S2 Оповестявания, свързани с климата (проект на МСФО S2).

Относно проектите на МСФО S1 и на МСФО S2 заинтересованите страни взимат окончателни решения за съдържанието, включително за датата на влизане в сила на двата стандарта. През месец юни 2023 г. Съветът за международни стандарти за устойчивост финализира преразглеждането на предложенията въз основа на обратната връзка относно проекта за изложение, събрана по време на консултацията, и издава встъпителни стандарти за оповестяване на устойчивост – МСФО S1 и МСФО S2. Тези стандарти компаниите могат доброволно да прилагат за отчетни периоди от 2024 г. Въпросите за устойчивостта вече няма да се докладват в самостоятелни доклади, а ще бъдат част от годишните финансови отчети на компаниите.

Ползата от тези стандарти може да се търси в няколко насоки:

- повишаване на доверието на потребителите към оповестяванията, свързани с устойчивостта;
- използване на общ език за разкриване на ефекта от свързаните с климата рискове и възможности върху бъдещото развитие на предприятията, основан на общи принципи и концепции;
- прилагане на обща концептуална основа на оповестяване;
- преодоляване на асиметрията между информационните потребности на инвеститорите и оповестената информация.

Подобно на качествените характеристики на информацията във финансовите отчети и финансовата информация, свързана с устойчивостта, трябва да е *полезна* за инвеститорите. За да бъде полезна, тя трябва да бъде уместна, достоверна, сравнима, проверима, навременна и разбираема (МСФО S1, §10).

Съветът за международни стандарти за устойчивост не отхвърля съществуващите стандарти на Съвета за счетоводни стандарти за устойчивост (SASB)<sup>15</sup>, точно обратното – стъпва на тях за идентифициране на проблемни

---

<sup>15</sup> Съветът за счетоводни стандарти за устойчивост (SASB) е създаден през 2011 г. като независима организация с нестопанска цел, определяща стандартите (SASB, 2023b). От 2017 г. има двустепенна система на управление, която включва борд на директорите под наименованието „Съвет на фондацията на SASB“ и съвет за определяне на стандартите, наречен „Съвет по стандартите на SASB“. Първият осъществява надзор и управление на финансите и операциите на организацията по създаване на стандарти, докато вторият орган разработва, издава и поддържа тези стандарти. Стандартите SASB са създадени на базата на прозрачен процес с широко участие на инвеститори, експерти и компании. SASB по време на своята дейност се ръководи от два документа – Концептуална рамка и Правила за дейността, които регламентират основните концепции и принципи, както и политиките за разработване, издаване и поддържане на стандартите. През август 2020 г. стартира проект за актуализация на Концептуалната рамка, в който се преразглежда концепцията за същественост и се разглежда „прозрачността“ като принцип (SASB, 2023a). Относно съществеността се прие същата да бъде в унисон с постановките на Съвета по международни счетоводни стандарти (IASB). От август 2022 г. ISSB поема отговорност за стандартите на SASB,

въпроси и показатели при разработването на МСФО S1 и МСФО S2. Компаниите, за да идентифицират свързаните с устойчивостта рискове и възможности, трябва да вземат предвид тези стандарти<sup>16</sup>. Следователно може да разглеждаме глобалните стандарти за устойчивост, като продължение на съществуващите (фигура 2).



Източник: SASB

**Фигура 2:** Роля на стандартите SASB в МСФО S1 и в МСФО S2

Основната разлика се състои в това, че стандартите на SASB осигуряват информация, която идентифицира специфични проблеми за дадена индустрия, докато при глобалните стандарти за устойчивост се застъпва тезата, че рисковете не са специфични само за дадена индустрия, а и за дадено юридическо лице. В тази връзка Джеф Хейлс<sup>17</sup> посочва, че глобалните стандарти

като текущите проекти са прехвърлени към Съвета. По-конкретно – прехвърлени са проекти, засягащи: алтернативните продукти в храните и напитките; управлението на съдържанието в индустрията за интернет медии и услуги; емисиите на парникови газове в морския транспорт; човешкия капитал; пластмасовите рискове и възможности на химическата промишленост; възобновяемата енергия и международната приложимост на стандартите (SASB, 2023d).

<sup>16</sup> Стандартите SASB идентифицират подмножеството от екологични, социални и управленски въпроси, които са подходящи за финансовите резултати и стойността на предприятието за 77 индустрии. Тези стандарти са публикувани през 2018 г. след шестгодишни изследвания и обсъждания. Използвайки проектно-базиран модел, членовете на Съвета веднага започват и актуализация на стандартите (IFRS, 2023b).

<sup>17</sup> Член на ISSB и бивш председател на SASB, който оглавява работна група, свързана с поддържането, развитието и подобряването на стандартите на SASB. Групата ще

са естествена еволюция на стандартите на SASB и същите следва да бъдат постоянно актуализирани (SASB, 2023d).

През май 2023 г. ISSB публикува проект на методология за представяне с цел подобряване на международната приложимост и актуализация на таксономията на стандартите SASB. Проектът е първата стъпка в ангажиментите на Съвета за устойчивост за поддържане и подобряване на тези стандарти.

Съветът за международни стандарти за устойчивост (ISSB) към момента се е *обединил* около темите относно:

- предложената цел за оповестяване на показатели и цели в МСФО S1 и в МСФО S2. Целта е да се изиска от предприятието да разкрива информация за: показателите, които предприятието използва за измерване, наблюдение и управление на рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта (дори ако тези показатели не се изискват от Стандартите за оповестяване на устойчивост), и на показателите, изисквани от Стандартите за оповестяване на устойчивост (дори ако предприятието не използва тези показатели);

- предложените изисквания в МСФО S1 предприятието да оповестява своите преценки, предположения и оценки. В хода на консултацията ISSB обсъжда предложените изисквания в проекта на МСФО S1 едно предприятие да оповестява преценките, предположенията и оценките при прилагане на стандартите за оповестяване на устойчивост на МСФО и решава да въведе изискване предприятията да оповестяват направените от тях преценки, които са имали най-значително въздействие върху оповестяванията им относно рискове и възможности, свързани с устойчивостта. Предприятията трябва да идентифицират източниците, които са използвали при изготвянето на своите финансови оповестявания, свързани с устойчивостта, когато липсва стандарт за оповестяване на устойчивост по МСФО. Изискването ще включва идентифициране на индустрията или отраслите, посочени в базиран на индустрията източници на насоки, използвани от предприятията;

- прилагане на концепцията за „разумна и подкрепяща информация, която е налична към датата на отчета без ненужни разходи или усилия“, и начини на въвеждане на тази концепция в МСФО S1 и МСФО S2. ISSB решава условно да въведе концепцията за „разумна и подкрепяща информация, която е налична към датата на отчета без ненужни разходи или усилия“ в МСФО S1 и МСФО S2, за да помогне на предприятието да прилага специфични изисквания в стандартите. По-конкретно такава информация трябва да обхваща фактори, които са специфични за предприятието, както и общи условия във външната среда. По изключение тя може да включва информация за минали събития, текущи условия и прогнози (МСФО S1, §B8-10);

---

сведе препоръките за промяна на ISSB след внимателно обсъждане със заинтересованите страни (SASB, 2023d).

- предложеното изискване в МСФО S1 за предприятието да разкрива информация относно възможности, свързани с устойчивостта, при обстоятелства, когато тази информация може да е чувствителна от търговска гледна точка. ISSB реши условно да въведе изключение в МСФО S1, което при ограничени обстоятелства би позволило на предприятието да изключи информация от оповестяването на своите възможности, свързани с устойчивостта, когато тази информация е чувствителна от търговска гледна точка (МСФО S1, §B34). Предприятието ще има право да прилага това изключение само ако има конкретна причина да не разкрива информация, така че запазването на информацията да не бъде публично достъпна би осигурило на предприятието икономическа изгода, която би се превърнала в конкурентно предимство, и когато разкриването на информацията от предприятието би навредила на икономическите ползи, които предприятието може да реализира при преследването на възможността. Когато се прилага това изключение, от предприятието ще се изисква да разкрие факта, че е използвало освобождаването и да прави преценка на всяка отчетна дата дали информацията все още отговаря на условията за освобождаване;

- предложените изисквания в МСФО S1 и МСФО S2 предприятието да оповестява настоящи и очаквани финансови ефекти от рискове и възможности, свързани с устойчивостта. ISSB реши, че ако информацията във финансовите отчети е засегната или се очаква да бъде засегната от рискове и възможности, свързани с устойчивостта, предприятието ще бъде задължено да обясни връзките между тези рискове и възможности и техните текущи и очаквани финансови ефекти. При обяснението на тези връзки от предприятието ще се изисква да избягва ненужно дублиране и ще му бъде разрешено да предоставя информация чрез кръстосана препратка към финансовите отчети с общо предназначение. Предприятието ще трябва да предостави количествена и качествена информация за настоящите и очакваните ефекти от рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта, върху финансовото състояние, финансовите резултати и паричните му потоци. Ако то не е в състояние да даде количествена информация, от него ще се изисква да предостави качествена информация;

- предложеното изискване в МСФО S2 предприятието да използва анализ на сценарии, за да оцени своята устойчивост на изменение на климата. ISSB реши условно да изиска от предприятието да подготви тези оповестявания, като използва метод за анализ на сценарий, свързан с климата, който изисква от него да вземе предвид цялата разумна и надеждна информация, налична към датата на отчета, без ненужни разходи или усилия. Такава информация може да включва информация за минали събития, текущи условия и прогнози за бъдещи икономически условия. ISSB също така услов-

но реши да изиска от субекта, когато избира метод за анализ на сценарий, свързан с климата, който е съизмерим с неговите обстоятелства, да вземе предвид степента на рисковете и възможностите, свързани с климата и наличните умения, способности и ресурси на субекта. Предприятието трябва да разполага с разумна основа за използване на определен сценарий или набор от сценарии (МСФО S2, §B12);

- предложено изискване в МСФО S2 за предприятието да оповестява своите емисии на парникови газове и потенциално облекчение при отчитане. ISSB реши условно да предостави облекчение, което би позволило на предприятието да измерва своите емисии на парникови газове, като използва информация за отчетни периоди, които са различни от собствения отчетен период на предприятието, когато тази информация произтича от предприятия в неговата верига на стойността с отчетни периоди, които са различни от този на предприятието, само ако: предприятието е измерило и оповестило своите емисии на парникови газове, като е използвало най-новите налични данни без ненужни разходи или усилия; продължителността на отчетните периоди на предприятията във веригата на стойността на предприятието е била същата като продължителността на отчетния период на предприятието и предприятието е разкрило, ако е уместно за неговата информация за емисиите на парникови газове, ефектите от значителни събития и промени, настъпили между датите на отчитане на субектите във веригата на стойността на субекта; и датата на собствения финансов отчет на предприятието с общо предназначение (МСФО S2, §B19).

Относно отчитането на устойчивостта могат да бъдат идентифицирани няколко проблема.

*Първият проблем* е свързан със съпоставимостта на информацията. За преодоляването му Комисията по разработване на европейските стандарт и ISSB работят по оптимизиране на оперативната съвместимост на европейските (ESRS) и международните (ISSB) стандарти, като целта е постигане на високо ниво на съответствие по въпросите, които се припокриват. На лице е интегриране на изискванията за оповестяване на международните стандарти в европейските. Инициативата за постигане на съпоставимост на информацията във финансовите отчети се вижда в научно изследване, проведено сред предприятията от публичния сектор в страната с акцент върху еволюцията на финансовото отчитане, базирано на принципа за текущо начисляване. В изследването се анализират съвременните предизвикателства пред финансовата отчетност в публичния сектор и проекциите за синхронизиране на националните изискванията с философията на МССПС – от една страна, и от друга – за хармонизиране на счетоводните стандарти в публичния сектор с постановките на МСФО (Feschiyan and Andasarova, 2022,

р. 581). Въпреки това съществуват принципни различия, доколкото международните стандарти се фокусират изцяло върху финансовите рискове и възможностите на компаниите, създадени от социалните и екологични проблеми, докато европейските изискват и докладване за тяхното въздействие върху хората и околната среда. Европейските стандарти съдържат тематични стандарти, които обхващат екологични, социални и управленски въпроси, докато международните се ограничават само до въпросите за климата. Проблем би възникнал, ако отделните страни приемат своя версия на стандартите и видоизменят стандартите, тъй като те биха имали законно право на това. Последното ще бъде пречка за съпоставимостта и ще се намали полезността на информацията за устойчивост при вземането на решения.

*Вторият проблем* е свързан с прилагането на концепцията за същественост и коя информация следва да се оповестява. Концепцията за същественост е в пряка зависимост между вземането на икономически решения и наличната информация. Тя изисква всяка съществена информация да бъде представена и оповестена във финансовите отчети, тъй като влияе при вземането на икономически решения. Концепцията за същественост следва да се разглежда като основополагаща и при оповестяването на информация за дейността на предприятието, свързана с отделните аспекти на концепцията за счетоводство за устойчивост (Димчева, 2023, с 153). В контекста на оповестяванията, свързани с устойчивостта, информацията е съществена, ако пропускането на тази информация се очаква да повлияе на решенията, които потребителите взимат относно покупката, продажбата на капиталови инструменти, предоставяне на заеми или упражняване правото на глас.

*Третият проблем* е свързан с повишаване на изискванията към счетоводителите и одиторите. Приемането на международни стандарти за устойчивост ще повлияят върху счетоводната професия, доколкото тя се очаква да играе изключително важна роля в стимулирането на усилията за устойчивост в световен мащаб. Това е така, защото счетоводителите и одиторите са тези, които имат най-задълбочени познания за компанията, търсеца увереност, и се ръководят от определени етични принципи. Според Слей-Джонсън, директор на одита и корпоративното отчитане в Института на дипломираните счетоводители в Англия и Уелс (ICAEW), издаването на новите стандарти за оповестяване на устойчивост на МСФО може да предизвика интереса на по-младите поколения да навлязат в счетоводната професия и да гледат на счетоводството като удовлетворяваща и социално отговорна кариера (Noble, 2023). Одиторите са тези, от които се очаква да анализират екологичните, социалните и управленските практики на дадена компания и да оценяват ефективността на нейната ESG програма, точността на данните и оповестяванията. От одиторите се очаква и да оценяват рисковете,



да идентифицират проблемните области и да удостоверяват съответствието на информацията с приложимите стандарти. Това предполага определени знания и компетенции, касаещи характеристиките на всеки един от трите компонента на ESG програмата (околна среда, социални и управленски аспекти) на една компания и спецификата на нейните ESG рискове.

### **Заклучение**

През 2022 г. Съветът на ЕС одобри окончателно Директивата за корпоративна устойчивост (CSDR), която ще замени настоящата Директива за нефинансово отчитане (NFRD). Директивата ще позволи основните потребители на информацията от финансовите отчети да получат задълбочена и съпоставима информация относно влиянието на бизнес модела на компанията върху устойчивостта им, както и относно влиянието на външните фактори за устойчивост.

Решението на този проблем ще зависи и от обстоятелството, че до края на 2023 г. се очаква да бъдат приети първите Европейски стандарти за отчитане на устойчивостта и два нови международни стандарта за финансово отчитане (МСФО S1 и S2). Подходът, който е възприела Европейската консултативна група по финансово отчитане (EFRAG) при разработването на стандартите, е съобразен с концепцията за „двойна същественост“, залегнала в Директивата за устойчивост. Докато Международният съвет по стандарти за устойчивост се фокусира главно върху финансовото въздействие на въпросите на ESG върху стойността на предприятието.

Предприятията, за да отговорят на тези предизвикателства, ще се нуждаят от автоматизирани решения, които да интегрират данни от финансовите отчети и да осигурят пълен обхват на функциите за проследяване на емисиите. Изкуственият интелект ще позволи ползването на данни в реално време, валидиране и съпоставяне с действащите стандарти и рамки.

### **Използвана литература**

- Башикаров, К. (2022). Влияние на въпросите, свързани с климата върху оповестяването на информацията във финансовите отчети, „ИДЕС“, бр. 2. (Bashikarov, K, 2022, Vliyanie na vapro site, svarzani s klimata varhu opovestyavaneto na informatsiyata vav finansovite otcheti, „IDES“, br. 2).
- Димчева, Г. (2023). Общоприети стандарти за устойчивост – същност и перспективи, Икономически и социални алтернативи, том 29, бр. 3, с. 149-156. (Dimcheva, G, 2023, Obstoprieti standarti za ystoichivost – sasnost i perspektivi, Ikonomicheski i sostialni alternative, tom 29, br. 3).

Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Директива 2013/34/ЕС, по отношение на отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта, (Директива за отчитане на корпоративна устойчивост (CSRD)), (Direktiva (ES) 2022/2464 na Evropeyskia parlament i na Saveta ot 14 dekemvri 2022 g. za izmenenie na Reglament (ES) № 537/2014, Direktiva 2004/109/EO, Direktiva 2006/43/EO i Direktiva 2013/34/ES, po otnoshenie na otchitaneto na predpriyatiyata vav vrazka s ustoychivostta, (Direktiva za otchitane na korporativna ustoychivost), available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022L2464>

Консехо ЕООД. (2023). Директива (ЕС) 2022/2464 за корпоративно докладване за устойчивост ESG Стандарти, (Konseho EOOD, 2023, Direktiva (ES) 2022/2464 za korporativno dokladvane za ustoychivost ESG Standarti), available at: [https://www.consejo.bg/esg%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8\\_11\\_31](https://www.consejo.bg/esg%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_11_31) (accessed 15.08.2023)

МСФО S1 Общи изисквания за оповестяване на финансова информация, свързана с устойчивостта (MSFO S1 Obshti iziskvania za opovestyavane na finansova informatsia, svarzana s ustoychivostta,), available at: <https://www.ifrs.org/supporting-implementation/supporting-materials-for-ifrs-sustainability-disclosure-standards/ifrs-s1/>

МСФО S2 Оповестявания, свързани с климата (проект на МСФО S2), (MSFO S2 Opovestyavania, svarzani s klimata (proekt na MSFO S2, available at: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/climate-related-disclosures/issb-exposure-draft-2022-2-climate-related-disclosures.pdf>

Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (текст от значение за ЕИП), Официален вестник на Европейския съюз, L 198/13, (Reglament (ES) 2020/852 na Evropeyskia parlament i na Saveta Reglament (ES) 2020/852 na Evropeyskia parlament i na Saveta ot 18 yuni 2020 g. za sazdavane na ramka za ulesnyavane na ustoychivite investitsii i za izmenenie na Reglament (ES) 2019/2088 (tekst ot znachenie za EIP), Ofitsialen vestnik na Evropeyskia sayuz, L 198/13,), available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/txt/?uri=celex%3a32020r0852>

Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014, amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups, Official Journal of the European Union, L 330/1, Non-Financial Reporting

- Directive (NFRD), available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>
- European Commission. (2023a). EU Taxonomy for Sustainable Activities – Regulation (EU) 2020/852, available at: [https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities\\_en](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en)
- European Commission. (2023b). EU Corporate sustainability reporting, available at: [https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eutaxonomy-sustainable-activities\\_en](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eutaxonomy-sustainable-activities_en)
- Feschiyan, D., Andasarova, R. (2022). Improving Reporting of Infrastructure Assets by Using Standardised Models, Economic Alternatives, Vol 28 (4), pp. 559-586.
- IFRS. (2021). IFRS Foundation announces International Sustainability Standards Board, consolidation with CDSB and VRF, and publication of prototype disclosure requirements, available at: <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2021/11/ifrs-foundation-announces-issb-consolidation-with-cdsb-vrf-publication-of-prototypes/> (accessed 15.08.2023)
- IFRS. (2023a). International sustainability standards board, available at: <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board> (accessed 15.08.2023)
- IFRS. (2023b). SASB Standards, available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/sasb-standards/> (accessed 15.08.2023)
- Noble, G. (2023). <https://www.accountancyage.com/2023/07/13/issb-standards-provide-a-real-purpose-for-young-people-to-join-accountancy-profession/> (accessed 15.08.2023)
- SASB, (2023a). Conceptual framework, available at: <https://sasb.org/standards/process/projects/conceptual-framework/> (accessed 15.08.2023)
- SASB. (2023b). Governance archive, available at: <https://sasb.org/about/governance-archive/> (accessed 15.08.2023)
- SASB. (2023c). ISSB issues global inaugural IFRS sustainability disclosure standards, updates SASB standards, available at: <https://sasb.org/blog/issb-issues-global-inaugural-ifrs-sustainability-disclosure-standards-updates-sasb-standards/> (accessed 15.08.2023)
- SASB. (2023d). SASB standard-setting process, available at: <https://sasb.org/standards/process/> (accessed 15.08.2023)
- SASB. (2023e). The evolution of the SASB Standards – A conversation with Jeff Hales, available at: [https://sasb.org/blog/the-evolution-of-the-sasb-standards-a-conversation-with-jeff-hales/?utm\\_campaign=SASB%20Vitality%202023&utm\\_medium=email&\\_hsmi=269520369](https://sasb.org/blog/the-evolution-of-the-sasb-standards-a-conversation-with-jeff-hales/?utm_campaign=SASB%20Vitality%202023&utm_medium=email&_hsmi=269520369)
- SASB <https://sasb.org/> (Последно видян 15.08.2023).

Task Force on Climate-related Financial Disclosures. (2017). Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures, available at: <https://assets.bbhub.io/company/sites/60/2020/10/FINAL-2017-TCFD-Report-11052018.pdf>

Task Force on Climate-related Financial Disclosures (2021), available at: <https://www.fsb-tcfd.org/>

\*\*\*

## **SUSTAINABILITY DISCLOSURE IN FINANCIAL STATEMENTS - REGULATIONS AND ISSUES**

Prof. Snejana Bacheva, PhD  
Department of Accounting and Analysis  
University of National and World Economy  
*e-mail: sbasheva@unwe.bg*

Prof. Rumiana Pozharevska, PhD  
Department of Accounting and Analysis  
University of National and World Economy  
*e-mail: r\_pojarevska@unwe.bg*

### **Abstract**

*In recent years, the efforts of governments and institutions have focused on creating an economy that benefits people and the environment. At the same time, businesses are exposed directly or through third parties, such as suppliers and customers, to significant risk from climate change. Investors need consistent, complete, comparable and verifiable information to assess how climate-related risks and opportunities affect the financial health of businesses, including their future cash flows and value. The latter gives rise to the need to create a regulatory framework that will determine the requirements for identifying, measuring and disclosing the risks and opportunities of enterprises. Accountants and auditors face new challenges related to appropriate disclosure of these issues. Since the adoption of the Paris Agreement in 2015, a number of measures have been taken to strengthen the sustainability reporting requirements of companies and increase their responsibilities. In recent years, environmental, social and corporate governance (ESG) reporting has been considered a key component to successfully addressing climate change.*

*The article aims to analyze the processes related to the regulation and reporting of information by enterprises on climate and sustainability issues. To achieve the goal, the*

*following tasks are set: to outline the role of institutions at the European and global level for creating sustainability standards; to present the disclosure recommendations to the enterprises; to define the features of standardization and its impact on financial statements and the development of the accounting profession in the future.*

**Keywords:** sustainability; sustainability standards; international sustainability standards council

**JEL:** M40, M41